

Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: Politická korektnost v sociální práci

Autor práce: Iva Řepová

Obor studia: SCHP

Posudek vypracoval: dr. Ján Mišovič, CSc.

Datum: 27. 5. 2020

Autorka si odvážně zvolila „novátorské téma“ s výrazně politologickým zaměřením. Dříve, než se začnu zabývat samotnou prací, musím se zastavit u formální úpravy obsahu, která svědčí přinejmenším o nepozornosti autorky. V první kapitole jsou podkapitoly 5.1. Politická korektnost a náboženství a 1.5. Politika a právo v demokratickém státě. V druhé kapitole jsou podkapitoly 1.6-1.11, následně 7.1 a 1.12. Třetí kapitola je označena jako 2. s podkapitolami 2.1-2.5.

Úvod práce je velmi emotivní. Píše se v něm, že téma politické korektnosti dnes můžeme najít všude. Cílem bakalářské práce je analýza pojmu politické korektnosti a její dopady v různých oblastech sociální práce. Pokud dobře rozumím autorce, šlo jí zřejmě o to, jaké jsou dopady používání politické korektnosti v různých sférách sociální práce. Obsah předložené práce je charakterizovaný ve třech větech a sedmi řádcích. V úvodu mi chybí zdůraznění klíčových titulů, autorů, o něž se autorka opírala při přípravě textu.

První kapitola se věnuje pojmu politická korektnost. Setkáváme se s několika jejími charakteristikami. Na s. 9 „Politická korektnost se dá popsat i jako kulturní marxismus. Jde o režim, který trestá názorovou rozdílnost a stigmatizuje nežádoucí jako kacíře.“ K pojmu se vrací i na s. 37. „Politická korektnost je definována jako nástroj cenzury a slouží k upevnění moci a tyranizování menšin nad standardní většinou.“ První část charakteristiky je mi srozumitelná, ale druhé části nerozumím. Pokračuje rozborem využití politické korektnosti v USA. Další nesrozumitelnou na s. 11 je věta „Sociální chování se stává skupinovou společností, a ta se odlišuje. Na s. 13 následuje. „Fakticky korektní pravda se nemusí dokazovat její chybnost, stačí její označení za politicky nekorektní.“ Autorka cituje zahraniční autory, ale neuvádí konkrétní politický kontext. Výsledkem je i věta s. 14 „Stipendia na školách podporují zejména politicky korektní názory.“ Pouští se i do hodnocení toho, jak fungují média. s. 15 „Media mohou zcela ovlivňovat výsledky voleb.“ Tady skutečně chybí empirické údaje k takovému tvrzení. V části 1.4 Politická korektnost v České republice se na s. 16 píše: „Vítězství Donalda Trumpa prolomilo současný stav demokracie po celém světě, a tudíž zasáhlo i do České republiky. Hrozí nám skutečně komunismus ze Západu? Západní demokracie se stává u mnoha lidí nežádanou.“ Nevím o jaká fakta opírá autorka své tvrzení. Tato část je ukončena dlouhým citátem B. Kurase o podstatě kapitalismu, který Češi nechápou. To považuje autorka za výraz existence politické korektnosti v ČR? Po formální stránce citát vypadá jako nepřímý, lze se však domnívat, že jde o přímý citát a chybí uvozovky. Podkapitola 1.5. Politika a právo v demokratickém státě je tvořena jedním odstavcem citátu od B. Kurase. Mezi jinými je tam i věta „V demokracii, která je uplatňována v západním ražení, prokazuje jen několik málo států na světě. Neznamená to však, že v takých státech se řídí rozumem.“

Druhá kapitola je nazvaná Sociální práce. Správně se charakterizuje její podstata. Když se píše o sociální politice, tak formulace už nejsou tak precizní s. 24 „Sociální práce je závislá na sociální politice státu, jak stát hospodaří, jaké částky vydává na podporu a fungování neziskových organizací“. Konec věty vytváří dojem, že sociální práce se odehrává jen v neziskových organizacích. Dále uvádí „Vládnoucí strany podávají pozitivní a korektní informace, jak ekonomika vzrůstá a státu se daří. Skutečností ovšem je, že státu nezbývají peníze na financování právě sociálních služeb.“ Takovéto tvrzení by si určitě zasloužilo doložit statistickými údaji. V části 1.7 se věnuje pozornost paradigmátům sociální práce na jedenácti

řádcích. Konstatuje se, že s politickou korektností nejvíce souvisí poradenské paradigma. Jako by si autorka neuvědomovala, že paradigmaty jsou teoretické modely, které se nikdy nevyskytují v čisté podobě v praxi sociální práce. Část 1.8 je nazvaná Sociální politika, jež začíná „ Každá společenská instituce je přímo ovlivněna složením a vlastnostmi občanských skupin, kterým slouží. Tím více to platí o sociálním zabezpečení, pro něž je demografická struktura obyvatelstva základnou celého systému.“ Autorka v první větě zavádí pojem občanská skupina a navazuje ne zcela srozumitelnou druhou větou. Pokračuje „lidé si nejsou rovni zejména svými schopnostmi, zdravotním stavem, genetickou výbavou. Přírozené rovnosti (mělo být nerovnosti) se tedy musí kompenzovat a upravovat, aby se rovnosti dosáhlo.“ Podkapitulu končí takto: „V sociální politice, pokud ji budeme praktikovat, je zapotřebí uplatňovat princip subsidiarity.“ O dalších principech se však nezmiňuje. V části 1.9 nazvané Sociální politika v zemích EU se konstatuje „V tržní ekonomice jako hlavní demografický problém je stárnutí obyvatelstva.“ Formulace je nepřesná, protože tržní ekonomika existuje několik staletí a demografický problém začal v průběhu několika posledních desetiletí. Nevím, jestli u absolventa oboru SCHP by se měla objevovat následující další nepřesná formulace na s. 27 „Prostředky ze sociálního zabezpečení jsou nedostačující, ale jsou vidět podstatné rozdíly mezi jednotlivými státy.“ Část 1.10 se týká Sociální politiky a podpory vzdělávání. Začíná větou „Cílem sociální politiky je dosáhnout takového růstu vzdělanosti, aby se dostalo na úroveň, která by byla srovnatelná s hospodářsky a kulturně vyspělými zeměmi.“ Asi se myslí sociální politiky v ČR. Autorka věnuje pozornost testům kognitivní kompetence. Uvádí „Testy poukazují na rozdíl mezi zeměmi, ve školském systému, a především v etnickém původu.“ V další části se věnuje dopadům politické korektnosti. „ Politická korektnost ale naopak opovrhne úspěšnými a odměňuje ostatní. Snaží se o to, aby se lidé dostali na dno, a ne na vrchol, netouží po individualitě a zdokonalování osobnosti.“ V závěru uvádí „Dnes můžeme takové postupy sledovat v nedůsledném potrestání pachatelů trestných činů, záměrnou tvorbou kriminality, snadný vstup teroristům. Trvá to dostatečně dlouho, až do té doby, kdy sama společnost bude žádat přísnější státní kontrolu. Takovou fázi prochází západní demokracie, včetně té naší, české.“ Autorka si pravděpodobně půjčila myšlenku od B. Kurase, ale už necitovala. Když se zabývá oblastmi politické korektnosti, dodává: „politická korektnost zasahuje do otázek, týkajících se sociální politiky. Některé problémy instinktivně šíří a o jiných záměrně mlčí. Jde například o platy žen, státní zdravotní péče, porušování lidských práv nebo rasové profilování.“ Žel chybí podrobnější argumentace. Kapitola končí částí 1.12. Aktuální situace v ČR . Na dvaceti řádcích je vyskytují tvrzení, která může každý podepsat, ale jsou tam i nesrozumitelné věty, např. „Monopol státu se přenesl na sociální organizace a občany.“

Třetí kapitola označená jako 2. je nazvaná Migrační krize a vliv na politické jednání. V úvodních částech je analyzována podstata a dynamika současné migrační krize a její dopady pro Evropu. Když charakterizuje situaci v ČR uvádí : Strach z dosud neznámého, to je síla, která dala do pohybu i klidné, ničím nevybočující obyvatele České republiky. Státy, které uprchlíkům opravdu musí čelit, zvládají nápor relativně poklidně. Naproti tomu v zemích, kde panuje klid, obyvatelé propadají panice z nepoznané hrozby. Sociologové naměřili největší strach právě v České republice. Za zamlžování reality a pravdivých informací může více faktorů. V první řadě jde o selhání velkých medií, ale i překvapivě některé parlamentně demokratické strany se podílely na šíření takové paniky.“ Zde uvádí stanovisko E. Taberyho. Na konci kapitoly autorka píše o tom, že nedůvěra vůči argumentům politiků v souvislosti s migrační krizí se přenáší i do oblasti vnitřní politiky. „Je zde patrna i nedůvěra obyvatel České republiky v jejich politiky. V některých regionech naší republiky mají občané pocit, že jejich problémy nikdo neřeší a nikoho ani nezajímají. Dlouhodobě neřešené problémy, strach z exekucí, nedovolání se spravedlnosti často vedou ke strachu a pocitu bezmoci.“ Vyjadřuje se i k postupu integrace v EU. „V schengenském prostoru se při budování jednotné Evropy měly v první řadě sjednotit národní armády v jednu armádu evropskou. Místo toho se nejdříve

zrušily státní hranice a nebyla přijata žádná pravidla, která by řešila přistěhovalectví a migraci.“ Zde není úplně jasná souvislost s politickou korektností.

V závěru na 11 řádcích chybí naplnění cíle práce a přínos jednotlivých kapitol k objasnění problematiky politické korektnosti. Autorka začíná „V mé bakalářské práci jsem dospěla k varovnému zjištění, že téma politické korektnosti ovlivňuje životy lidí i bez jejich zájmu o politické dění.“ Politickou korektnost uplatňují média i politici a tak „Důsledky takového chování jsou známy všem, jelikož se promítnou například do výsledků voleb. Pro sociální práci může mít politická korektnost až fatální následky. Nejde jen o samotný obsah sociální práce, ale i o možnosti a způsoby její realizace.“ Z citovaných vět je možné dovodit, že jednak demokracie nefunguje a ještě je navíc ohrožena. Současně může být ohrožena i realizace sociální práce.

Formulační nepřesnosti jsem už zmínil. Koncepční nedostatky, které souvisí s návazností jednotlivých kapitol a podkapitol jsem se snažil ilustrovat. Slibované téma politická korektnost v sociální práci autorka zhruba zmínila, ale zůstalo spíše u deklarácí, než konkrétních argumentů. Pokud by práce měla být úspěšně obhájena, podle mého názoru, by vyžadovala hlubší znalost problematiky a práce citovaných autorů, užší propojení jednotlivých částí, sevření tématu a naplnění avizovaného názvu Politická korektnost v sociální práci. V předloženém textu se autorka vypořádala s klíčovou problematikou přibližně ve dvou krátkých podkapitolách a o jejich dopadech v různých oblastech sociální práce není ani zmínka, spíše se věnovala sociální politice.

Ján Mišovič